

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsi

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

IBV Suomi kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksen luonnokseen uudeksi alueidenkäyttölainsi. Aurinkovoimayhtiö IBV Suomi on perustettu vuonna 2020 ja se on osa saksalaista ib vogt GmbH -konsernia. Konserni toimii 40 maassa ja on toteuttanut yli sata aurinkovoimahanketta ympäri maailmaa.

IBV Suomi lähtökohtaisesti kannattaa alueidenkäyttölakia. Joidenkin aurinkovoimaa sääntelevien kohtien osalta IBV Suomi kuitenkin näkee, että hallituksen esitys monimutkaistaa aurinkovoimahankkeiden kehittämistä ja täten uusiutuvan energian ja ilmastotavoitteiden saavuttamista. Uhkana on myös, että kirjaukset vaikeuttavat toimialan yritysten liiketoimintaa lisäämällä yrityksen hallinnollista taakkaa merkittävästi.

Näemme, että lain tavoitteet ovat osin ristiriitaisia sisällön kanssa. Esimerkiksi kaavoitusrajan laskeminen yli 10 hehtaarin hankealueisiin luo pienille ja keskisuurille hankkeille merkittäviä lisäkustannuksia, mikä heikentää investointien kannattavuutta. Seurauksena optimaalisen kokoisia, keskisuuria hankkeita toteutetaan vähemmän. Hankealueiden kokoluokka myös yleisesti kasvaa, mikä voi lisätä negatiivisia luontovaikutuksia ja paikallista vastustusta sekä viedä hankkeita pois parhaiten soveltuvilta ja tiheimmin asutuilta alueilta, jonne sähkönkulutus on keskittynyt. Samalla lain ja puhtaan siirtymän tavoitteiden saavuttaminen vaikeutuu.

IBV Suomen näkemyksen mukaan uusien aurinkovoimarakentamisen lisävelvoitteiden kanssa tulee yleisesti olla varovainen, jotta ne eivät ole vastoin Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteita tarvittavan sähköntuotannon lisäämisestä ilman uusia esteitä.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

IBV Suomi katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa olisi syytä kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin asioihin:

Esitettyjä kirjauksia tulisi IBV Suomen mielestä joiltain osin tarkentaa. Hallituksen esitysluonnoksen luku 7 sisältää aurinkovoimaosayleiskaavan, joka tuo periaatteessa toivottua selkeyttä isojen aurinkovoimahankkeiden suunnitteluun. Osayleiskaavan kaavoitusmenettely koskisi kuitenkin myös hyvin pieniä aurinkovoimahankkeita, mikä uhkaa lisätä pienten ja keski suurten aurinkovoimahankkeiden kustannuksia ja siten tehdä monista nyt kannattavista hankkeista kannattamattomia. Hankekokojen potentiaalinen kasvaminen lisäisi negatiivisia luontovaikutuksia ja paikallista vastustusta sekä veisi hankkeita pois aurinkovoimalle parhailta ja tiheimmin asutuilta alueilta, lisäten siirtoetäisyyksiä ja siirtokapasiteetin tarvetta. Seurauksena kaavoitusmenettelyn tarpeeton laajentaminen estää lain ja Suomen puhtaan siirtymän tavoitteiden toteutumista. IBV Suomi näkee, että kaavoitustarpeen tulisi perustua alueen mahdollisiin yhteensovitettaviin toimintoihin, ja lain jatkovalmistelussa on syytä huomioida pienten aurinkovoimaloiden kaavoitusmenettelystä aiheutuvat kustannukset ja negatiiviset vaikutukset investointien kannattavuudelle. Kaavoitusrajan merkittävä nostaminen jättäisi tilaa mahdollisten

kaavoitusratkaisujen tapauskohtaiselle arvioinnille, hankkeiden ja hankealueiden ominaispiirteet huomioiden.

71 §:n ensimmäisen momentin toisen kohdan kirjauksen aurinkorakentamisesta metsämaalle IBV Suomi näkee epämääräisenä. Sen mukaan aurinkovoimayleiskaavaa voi käyttää, mikäli ”aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle”. Kirjauksessa tulisi tarkemmin määritellä ja olla selvempi rajausta, milloin metsään rakentaminen luetaan merkittäväksi. Epäselvä rajausta myös lisää aurinkovoimaan liittyvän hankekehityksen epävarmuutta ja rasittaa turhaan muutoksenhakutuomioistuinta. Kirjausta perustellaan hiilinielujen menetyksellä, mutta se ei kuitenkaan sisällä hiilitaseen vaikutusarviointia. Aurinkovoimahankkeiden vaikutukset hiilinieluihin selvitetään hiilitaselaskelmalla, ja mikäli vaikutus on kompensoiva, hankkeeseen tulisi soveltaa 70 §:n aurinkovoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

Luvun 12 lisäykset liittyen asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloitteeseen ja yhteistyöhön maanomistajien kanssa IBV Suomi näkee kannatettavina. 90 §:n ja 91 §:n ensimmäisten momenttien kirjaukset maanomistajien mahdollisuudesta tehdä perusteltu aloite osayleiskaavan laatimiseksi sekä laatia yleiskaavaehdotuksen kunnan päätöksestä pyynnöstä näemme kannatettavina. Maanomistajien kanssa tehtävä yhteistyö helpottaa ja nopeuttaa hankkeiden lupaprosessia sekä mahdollistaa paikalliset olosuhteet parhaiten tuntevien asukkaiden osallistumisen alueensa kehitykseen.

Kommentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa koskevat säännökset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

Luvussa 18 määritellään, että uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavaa kaavaa koskeva valitus tulee käsitellä hallintotuomioistuimessa kiireellisenä. IBV Suomi kannattaa kirjausta käsittelyjen kiireellisyydestä. Valitusten kiireellinen käsittely estää hankkeiden tarpeettomia viiveitä ja siten edistää puhtaan sähkön saatavuutta ja puhtaan siirtymän tavoitteiden saavuttamista.

Energiavarastot huomioidaan perusteluissa, mikä on IBV Suomen mielestä hyvä asia, mutta esitämme, että energiavarastot sisällytetään myös pykälään kiireellisestä hallintotuomioistuinkäsittelystä.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa j voimaantuloa koskevat säännökset

Ei lausuttavaa

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

Ei lausuttavaa

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Lakiehdotuksen siirtymäsäännöksen osalta aurinkovoimaa ei ole otettu huomioon. IBV Suomi näkee, että säännökseen tulisi määrittää tarkasti, missä aurinkovoimahankkeen vaiheessa siihen aletaan soveltaa uutta lainsäädäntöä ja missä vaiheessa se voi edetä vielä nykyisellä lainsäädännöllä. Epäselvä siirtymäsäännös ja RakL 46§:n kirjaus kaavoitusmenettelyn ulottamisesta 10 hehtaarin hankealueisiin aiheuttavat tarpeetonta epäselvyyttä ja hallinnollista taakkaa käytännön hanketoiminnassa. IBV Suomi esittää, että laki ei aurinkovoiman osalta koske alueita, joissa on rakennus- tai poikkeuslupa vireillä rakennusvalvontaviranomaisella.

IBV Suomi toivoo, että 126 §:n kirjaus siirtymäsäännöksestä muutetaan koskemaan kaavoja, jotka ovat tulleet vireille ennen tämän lain voimaantuloa. Kaavoihin on ennen vireilletuloa käytetty huomattavia taloudellisia ja henkilöresursseja, ja niiden siirtäminen uuden lainsäädännön sovellusalaan uhkaa aiheuttaa merkittäviä kustannuksia alan yrityksille.

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislaki)

Ei lausuttavaa

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

Luonnosta rakentamislain muuttamisesta tulisi IBV Suomen mielestä tarkastella joiltain osin uudestaan. Luonnoksen mukaan merkittävänä rakentamisena pidettäisiin jo kymmenen hehtaarin kokoista aurinkovoimalaa, jota voidaan pitää huomattavana kiristyksenä nykyiseen sääntelyyn, jossa eteneminen suunnittelutarveratkaisulla on yleisesti ollut mahdollista YVA-kynnyksen alittavien hankkeiden osalta. Kaavoitusta tulisi harkita tapauskohtaisesti, jolloin arviointi perustuisi kaavallisen ratkaisun tarpeeseen alueen muun maankäytön mahdollisesti vaatiman yhteensovittamisen perusteella.

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Ekqvist Caroline
IBV Suomi Oy - Hankekehityksen johtaja